

A close-up photograph of a child's hands holding a small, hand-painted globe of the Earth. The globe is made of a textured material, possibly clay or paper, with blue and green colors representing the oceans and continents. The child is wearing a white long-sleeved shirt. The background is a soft-focus blue sky with white clouds. On the left side, there is a semi-transparent blue circular graphic with a white line and a dot, resembling a stylized atom or a network node.

Riktlinjer för **avfallsförebyggande arbete**

Riktlinjer för avfallsbyggande åtgärder

Region Skånes vision är framtidstro och livskvalitet. Ett av de övergripande mål som ska leda mot visionen är hållbar utveckling i hela Skåne. Miljöprogram för Region Skåne 2030 bidrar till miljömässig hållbar utveckling bland annat genom att driva mot en effektiv resursanvändning som leder till minskat avfall.

Ett effektivt avfallsförebyggande arbete i Region Skåne medverkar till uppfyllande av samtliga fokusområden i miljöprogrammet och är direkt avgörande för att uppfylla strategiska miljömål i fokusområde 1 "Resurseffektiv och cirkulär ekonomi".

Innehåll

1. Syfte.....	2
2. Omfattning.....	2
3. Målgrupp och ansvar	2
4. Vad är förebyggande av avfall?	3
5. Avfallsförebyggande arbete i Region Skåne	4
5.1 Prioriterade områden.....	4
5.2 Riktlinjer för förebyggande av avfall.....	5
6. Uppföljning.....	6
7. Hänvisning	6

Region Skånes riktlinjer för avfallsförebyggande arbete godkändes av regionstyrelsen, februari 2025.

1 Syfte

Riktlinjerna ger Region Skånes verksamheter ett ramverk för det gemensamma arbetet i utmaningen med att förebygga avfall.

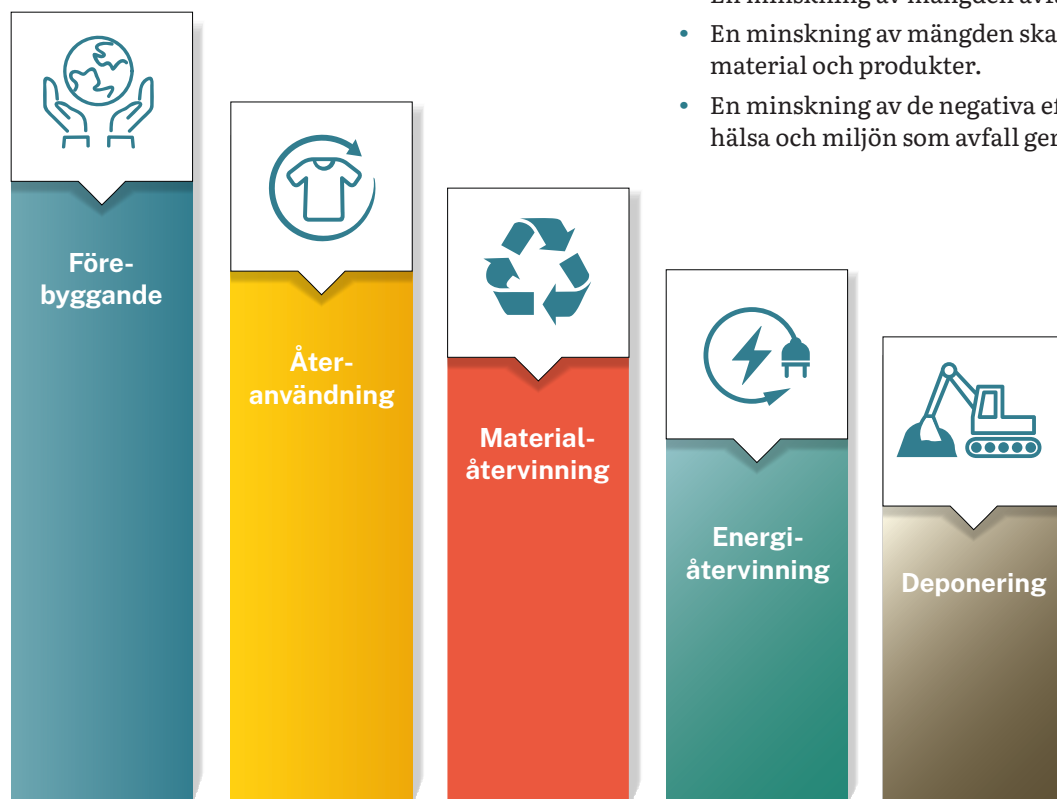
2 Omfattning

Arbetet med att förebygga avfall omfattar allt avfall i Region Skåne, med fokus på utvalda prioriterade områden (se 5.1 nedan). Arbetet tar avstamp i miljöprogram för Region Skåne 2030 samt underlag från EU1- och nationell nivå².

3 Målgrupp och ansvar

- Målgrupp för riktlinjerna är samtliga medarbetare inom Region Skåne, eftersom alla medarbetare bidrar till att avfall uppstår i samtliga verksamheter.
- Alla förvaltningar har ansvar för att arbeta med att förebygga avfall.
- Chefer med delegerat miljöansvar ansvarar för att riktlinjerna implementeras och efterlevs av verksamheterna.

4 Vad är förebyggande av avfall?

EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) innehåller en hierarki som visar prioriteringsordning för insatser inom avfallsområdet. Enligt hierarkin ska avfall alltid först och främst förebyggas.

Enligt miljöbalken (15 kap. 2 §) är avfallsförebyggande åtgärder, åtgärder som vidtas innan ett ämne eller föremål har blivit avfall och som bidrar till:

- En minskning av mängden avfall.
- En minskning av mängden skadliga ämnen i material och produkter.
- En minskning av de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till.

Avfallsförebyggande arbete skiljs inom Region Skånes verksamheter från materialåtervinning eller annan återvinning av avfall. Riktlinjerna berör därmed inte avfallshanteringen utan bara det avfallsförebyggande arbetet.

Exempel på åtgärder som innebär förebyggande av avfall är enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)³:

- Minska förbrukningen av material och varor.
- Återbruka/återanvända material och varor.
- Upphandla och beställa varor, tjänster och entreprenader med optimal livslängd.
- Planera inköp och hantering av material och varor så att svinn och kassation inte behöver uppstå.
- Använda varor som kan repareras och uppdateras.
- Välja materialsnåla varor.
- Välja materialeffektiva processer och metoder.

För översikt av lagstiftning kopplat till avfallsförebyggande arbete, se Nationellt avfallsförebyggande program för en cirkulär ekonomi 2024–2030².

Avfallshierarkin beskriver en prioriteringsordning för hur avfall ska hanteras. Förebyggande av avfall har högst prioritet.

(Källa : Avfall Sverige).

5 Avfallsförebyggande arbete i Region Skåne

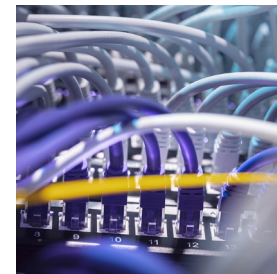
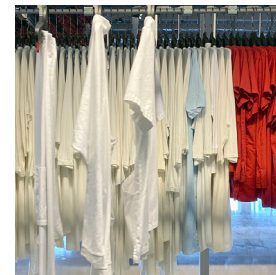
Region Skåne ska ligga i framkant och vara ett föredöme när det gäller avfallsförebyggande arbete i syfte att aktivt medverka i omställningen till en resurs-effektiv och hållbar cirkulär ekonomi. De två viktigaste verktygen i Region Skånes avfallsförebyggande arbete är upphandling samt förändring av beteenden.

5.1 Prioriterade områden

Vid framtagandet av riktlinjerna har prioriterade områden identifierats utifrån miljöprogram för Region Skåne 2030 samt kunskapsunderlag från myndigheter på EU- och nationell nivå.

Region Skånes förvaltningar ska, i de fall förvaltningarna berörs av dem, i första hand fokusera på att förebygga uppkomst av avfall inom följande prioriterade områden:

- förbrukningsmaterial av plast, metall, papper och gummi
- förpackningar
- textilier
- livsmedel/matsvinn
- byggmaterial och byggvaror
- läkemedel
- elektronik och batterier
- fordon
- möbler

5.2 Riktlinjer för förebyggande av avfall

Avfallsförebyggande arbete ska ingå i ordinarie processer avseende verksamhetsutveckling på alla nivåer i Region Skåne, till exempel genom att inkludera åtgärder i styrande dokument.

De strategiska miljömålen i miljöprogrammet ska beaktas och efterlevas vid upphandling och inköp. Region Skåne ska gå före och ställa ambitiösa miljökrav på varor, tjänster och entreprenader som leder till att avfallet förebyggs och därmed minskar. Till exempel genom krav på ökad livslängd, möjlighet att reparera, underhålla och återanvända, samt minskad mängd material och tillgång till reservdelar under varans livslängd.

I det avfallsförebyggande arbetet ska Region Skåne säkerställa att inga särskilt farliga ämnen ingår i varor. I de fall särskilt farliga ämnen inte kan undvikas ska beslut om undantag dokumenteras. Riktlinjer för utfasning av särskilt farliga ämnen ska efterlevas vid återbruk och återanvändning inom verksamheterna så långt det är möjligt.

Region Skåne ska skapa incitament för avfallsförebyggande arbete i sina leverantörsled. Till exempel genom aktiv samverkan och dialog samt kravställning i upphandlingar.

Region Skåne ska möjliggöra utvärderingar av cirkulära och avfallsminimerande lösningar på marknaden. Till exempel genom att uppdragsgivande verksamhet i god tid innan upphandling förbereder och skapar möjligheter för innovationsprojekt, pilottester, samt genom att föra dialog tillsammans med leverantörer.

Region Skånes verksamheter ska skapa förutsättningar för att leda, medverka i och genomföra utvecklingsprojekt med direkt eller indirekt syfte att främja en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som medför minskade avfallsmängder.

Innan nytillverkade varor och byggmaterial avropas från avtal ska beställaren undersöka om sådana redan finns i Region Skånes verksamhet som fyller avsedd funktion men inte används. Till exempel ska beställaren i första hand söka efter återbrukade byggmaterial, byggvaror och möbler avsedda för återanvändning i Region Skånes verksamhet.

Innan varor som inte längre används, men som har en möjlig återanvändningspotential kasseras, ska en bedömning göras om de kan återanvändas av någon annan del av Region Skånes verksamhet.

Om en upphandling resulterar i att två likvärdiga produkter eller varor finns att avropa, ska verksamheten välja de varor eller produkter som är mest resurseffektiva och cirkulära så länge det är patientsäkert och ekonomiskt möjligt. Till exempel ska varor med mindre mängd material och förpackningsmaterial, längre livslängd, samt de som innebär möjlighet till återanvändning och reparation prioriteras. För produkter gäller det endast mindre mängd förpackningsmaterial.

Region Skåne ska kommunicera förbättringsmöjligheter, samt dela goda exempel och framgångar i det avfallsförebyggande arbetet med alla medarbetare. Utrymme för kommunikation ska finnas i Region Skånes interna kommunikationskanaler. Till exempel på arbetsplatsträffar och på intranätet.

6 Uppföljning

Det avfallsförebyggande arbetet följs upp i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning, samt i den årliga miljöredovisningen.

7 Hänvisning

- (Not 1) En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin för ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa, Europeiska Kommissionen 2020, Bryssel den 2020-11-03 COM(2020) 98 final
- (Not 2) Nationellt avfallsförebyggande program för en cirkulär ekonomi 2024–2030, Naturvårdsverket 2024
- (Not 3) Förebygga avfall, SKR:s web
- EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG)
- Miljöbalken (15 kap. 2 §)
- Miljöprogram för Region Skåne 2030, med bilagor
- Riktlinjer för utfasning av särskilt farliga ämnen, Region Skåne
- Avfallshandboken
- Guiden Hållbara materialval, Region Skåne

